

A felvettekért

Társadalmunkban a múltból örökölt ellentmondások és fejlődésünk egyenlenségei, problémái jelentkeztek az oktatás területén is. 1966-tól jelentős társadalmi akciók bontakoztak ki a munkás-paraszt fiatalok továbbtanulásának elősegítéséért. Ebben a munkában az oroszlan részt az egyetemi és főiskolai KISZ-szervezetek vállalták magukra. Az általuk szervezett akciók a segítség több formáját valósították meg: bennlakásos tábor, iskolához való kijárás, és szakmai levelezés.

Sikertelen próbálkozások

Az egyetemi KISZ-szervezetek munkája nyomán egyre több, az előkészítő tanfolyamokon részt vevő fiatalból lett egyetemi hallgató. Bekerülve az egyetemre azután már úgy véltük, elég, ha „figyelemmel kísérjük” egyetemi tevékenységüket, vagy (s ez volt a jobbik eset) konkrét KISZ-feladatot adunk nekik. A fizikai dolgozók gyermekeinek csökkenő aránya az egyetemi hallgatóságon belül nyilvánvalóvá tette azonban, hogy csak odafigyelni rájuk kevés. Ami ezután következett, azt a „patronálás korszakának” is nevezhetnénk. Ezek a patronálások azonban rendre a sikertelenségbe fulladtak. Voltak akik ebből azt a következtetést vonták le, hogy „lám semmi szükség a patronálásra, felvették, éppen olyan egyetemi polgár lett belőle, mint bárki másból, semmi szükség már a mesterséges elkülönítésre, itt minden azon múlik szorgalmas-e vagy sem.” Az ilyen hangokat hallatják figyelmen kívül hagyta, hogy az egyetemi hallgatók között — felvételre való előkészítést segítő társadalmi és KISZ-akciók pozitív hatása ellenére is — léteznek azok a differenciák, amelyek már a felvételi vizsgára való előkészítést is indokoltá tették, s azt, hogy ezek a különbségek nem tűntek el egyszerűen a „felvételt nyert” értesítés kézhezkapásával.

Ezért a felsőoktatási intézmények KISZ-szervezeteinek fontos feladata, hogy segítsen kiegyenlíteni ezeket a ténylegesen meglévő különbségeket.

A segítségnyújtás főbb céljai a következők:

— Csökkenteni a fizikai dolgozók gyermekeinek lemorzsolódását.

— Elősegíteni, hogy a felsőoktatási intézményekben és az intézményi színhelyen kínálkozó kulturális lehetőségeiket jobban ki tudják használni, hogy műveltségükben is felzárkózzanak társaikhoz.

— Egyenlő eséllyel indulhasanak a rátermett fizikai dolgozók gyermekei a szakmai tudás, az általános műveltség és a politikai felkészültség szempontjából az oktatói káderutánpótlásnál is.

Új kezdeményezések

A fent felsorolt feladatok már többször megfogalmazódtak, de konkrét és főleg hatékony intézkedés a megvalósításukhoz még nem született. Ezért a SZOTE KISZ-éből szeptember 16-i ülésén határozatot hozott a konkrét intézkedésekre. Ezek szerint:

— A gyenge tanulmányi eredményű hallgatókat nyílt rendszerű — tehát nemcsak fizikai dolgozók gyermekeinek tartott — szakmai-tanulmányi-módszertani konzultációkkal segítjük. Ennek megvalósítása az egyetemi KISZ-bizottság Kollégiumi munkacsoportjának a feladata.

— Személyre szóló patronálás új rendszerének kidolgozására is született határozat, amelynek elvégzése az érdekvédelmi munkacsoportra hárulna.

— A fizikai dolgozók kiemelkedő képességű gyermekeinek TDK munkára való bátorításának, s a már TDK-sok szakmai segítségének megvalósításáért történt már eddig is a legtöbb, s mostmár csak az hiányzik, hogy a tudományos munka eredménye TDK-konferencián való szereplés vagy pályamunka formájában is megvalósuljon. Ezt a feladatot a Tudományos Diákköri Tanács és a Hallgatói Pártalapszervezet segítségével tudjuk csak kielégítően megoldani.

A továbblépés konkrét teendői tehát már megfogalmazódtak a vb határozataiban. A feladatok végrehajtóin — a KISZ és a pártszervezet — és magukon a fizikai dolgozók gyermekein múlik a sikeres végrehajtás. Reméljük, hogy közös érdekeiket felismerve lelkiismeretesen dolgoznak, hogy a határozatok és szép tervek ne csak papírra írott álmok maradjanak.

V. L.

Vallás és erkölcs

Pais István előadása a főiskolán

Felfokozott érdeklődés előzte meg dr. Pais István október 13-i előadását. A zsúfolásig megtelt díszterem már szűknek bizonyult, amire eddig — filozófiai jellegű előadásra — még nem nagyon volt példa a főiskolán. Alighanem az előadó személyiségével függ ez össze, hiszen úgy ismerjük őt, mint aki szüntelen elméleti és közéleti harcot folytat mindenféle leegyszerűsítés, dogmatikus megrögzöttség és szubjektív torzulás ellen. Ez a törekvése, hozzáállása most is megnyilvánult, s talán éppen a kérdések iránti érzékenysége volt az oka annak, hogy olyan erős szuggesztív hatást váltott ki a hallgatóságban. Erre az előadásra nagy szükség volt, vagy inkább írjuk így: már nagy szükség volt!

Nincs itt mód arra, hogy végigmenjünk az elhangzott kérdések egymásutánján, mindössze néhány — általunk lényegesnek tartott — összefüggést emelünk ki.

Vallás és erkölcs kapcsolatát többféleképpen vizsgálhatjuk, s mindegyik egy-egy újabb előadás témája lehetne. Szelektálni kell tehát, ám az, hogy végül is mit emel ki egy előadó, abból sok más dologra lehet következtetni, például felkészültségre, világnézetre, vagy emberi tulajdonságokra.

Pais István először a vallás és az erkölcs történeti, elméleti „találkozójáról” beszélt, arról, hogy az erkölcs tapasztalaton túli eredetét és a különféle erkölcsi normák egyetemességét valló nézetek hogyan alakulnak ki, miképpen állíthatók ezek „talpra”. Részletesen, tényekkel alátámasztva szólt arról, hogy az Ószövetségben szereplő Sinaí hegyi kinyilatkoztatásban nincs semmiféle valóságos történelmi tizparancsolati tiltás, hanem egyszerűen „csak” emberi eredetű legenda az, azaz evilági erők, földi-emberi viszonyok sajátos kiáltása. Amikor például azt olvashatjuk a tizparancsolat szövegében, hogy „én az Úr, a te Istened, féltőn szerető Isten vagyok, aki megbüntetem az atyák vétkeit a fiakban, harmad és negyed iziglen, akik engem gyűlölnék...” akkor itt korántsem túlvilági momentumokról van szó, tudniillik „egy ősi társadalmi állapot sajátos erkölcsisége fogalmazódik meg bennük. Azon fejlettségi foké, amikor a társadalom életében a nemzetiiségi kö-

zösség még szinte kizárólagos szerepet játszott... az egyének léte úgyszólván csak a nemzetiesség révén lehetséges. Az egyes emberben tulajdonképpen a közösség cselekszik, s éppen emiatt az előbbi tetteiért az utóbbi felelős. Ily módon a nemzetiesség tagjai történelmi és minden jelenkori vonatkozásban a közösség folytonosságát alkotják.” Vagy például a „Ne lopj!” tiltás, erkölcsi norma semmiképpen sem tekinthető egyetemességnek, hiszen maga Jahve követeli, hogy a zsidók fosszák ki az egyiptomiakat.

Amikor tényekkel, történelmi-logikai adatokkal cáfoljuk az erkölcs transzcendens eredetét, ugyanakkor nem szabad megfeledkeznünk a vallási cselekmények és ismeretek racionális, előremutató, történetileg értékes jellegről. Az előadó nagy súlyt fektetett erre a szempontra. A vallás ideológiai tartalmát és hatókörét nem lehet leszűkíteni a mindenkori uralkodó osztály eszmei kiszolgálásának funkciójára (bár az is). Például a mágikus jellegű rítusok egy része éppen a létfenntartás szempontjából lényeges cselekvések sikerességének biztosítására szolgáltak, tudniillik a sikeres vadászatot előre lejárt.

szották, kultikus formában megjelenítették. Vagyis istenek segítségével számíva, konkrét, reális, ellenőrizhető célokat akartak elérni „saját tapasztalati világukon belül” a természet és a társadalom „hatalmasságaival” szemben.

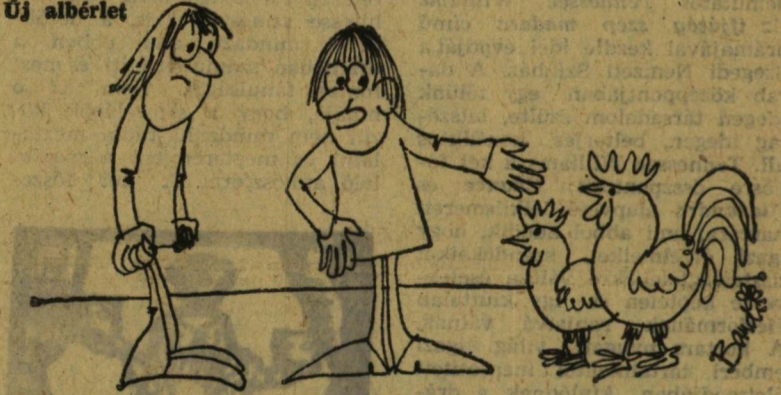
A továbbiakban (és a kérdések zöme is erre irányult) mai erkölcsi kérdéseket érintett Pais. Beszélt a fiatalok erkölcsi tartásával kapcsolatos negatív tapasztalatról s más, társadalmunkban megnyilvánuló torzulásokról. Gondolatait itt nem rendszerezett, tudományos alapokon fejtette ki, de minden mondatából kiérződött az igazság szenvedélyes kutatása, az ember lelki gazdagságának elérésére törekvő szándék. Hadd emeljünk ki egyik megjegyzését, amelyet — úgy gondolom — mindnyájan megszívlelhetünk: nem becsüljük eléggé napjainkban a pozitív emberi értékeket, viszont könnyen engedünk az elhamarkodott általánosításnak, saját szubjektív eszméinknek vagy inkább rögeszméinknek.

Az előadás érdeme végül is az volt, hogy nem lehetett nem tovább gondolni az összefüggéseket, a beszélgetés és a vita befejezése után sem.

KARIKÓ SÁNDOR

Fejlődés (Hegyi Füstös László karikatúrája)

Ezek a szobatársaim. (Nagy András karikatúrája)

AZ E 5-ÖSTŐL ÉSZAKRA (II. rész)

Sassnitz. Fehér sirályok szállnak a nyugodt, végtelen tenger felett. Néha, mint leejtett kő zuhannak a vízre, majd hangos szárnycsapkodással a magasba emelkednek még ficánkoló zsákmanyukkal.

A Trelleborg gyönyörű hajó. Ez már „igazi”, nagy tengerjáró. A vonatot, úgy ahogy van szőröstől-bőröstől betöltjük a hajó fenekébe. Szuperkényelem, gyors lift a bárba, étterembe, játéktérembe és a fedélzetre. Én az utóbbit választottam. Az idő gyönyörű, szikrázó napfény, langyos, sós tengeri szél simogatja a színes nyugágyakban napozó utasokat. Három órával később, észak felé a horizonton feltűnik egy kékes vonal, *Hei, Sverige!*, *Szervusz, Svédország!*

Város a vízen

Egy óra múlva (szabálytalanul) az országúton ácsorogtam és egy papírdoboz tetejére ákombákom betűkkel írtam: Stockholm. Az első kocsi, ami megállt egy öreg Volvo volt, egy fiatal sráccal. *Malmö—Stockholm* vagy hétszáz kilométer, így volt időnk beszélgetni. Nem túlzok, ha azt mondom, hogy a rendőrtől a villamoskalauzjig Skandináviában mindenki beszél angolul. A nyelvet már az általános iskola első osztályától tanítják. Az M-7-es autószerződés csodálatos és fantasztikus vidéken halad keresztül. A hét-nyolc órás utazás alatt egyetlen pillanat sem volt, hogy az út mellett ne csillogott volna egy-egy tó csodálatos kék vizűkre. Többször is megálltunk, és óriási fürdőzést rendeztünk a háborfátlan és jegesvízű tavakban.

Este 11 felé értünk Stockholm-Dániába.

Nem akartam hinni az órámnak és a szememnek. Nap-pali világosság. Eleinte nehéz volt megszokni, hogy éjjel felé sötétedik és három felé már kel fel a nap. Stockholm csupa sziget és több száz híd. Egy-egy nevezetesebb épületnek külön sziget „jár”. Ilyen a királyi palota, az Opera, a Palace Hotel, a Nemzeti Múzeum.

Első utam az óvárosba vitt. Több száz éves, ódon épületek, és a szűk, kacskaringós utcákban millió ember, a japánoktól az olaszokig mindenféle nemzet színes kavargása. Az óváros piacán a legfurcsább tengeri halaktól a pornóújságokig minden „helyi specialitás” kapható. A gyönyörű márvány szökőkutat esténként húsz-harminc fiatal ülte körbe és bábeli nyelv-zavarral meséltek egymásnak országukról, önmagukról és a nyárról.

Természetesen én is megnéztem mindent, amit egy turistának meg kell néznie Stockholmban, a Modern Művészetek Múzeumát, (ahol a bejáratnál tréfás „szobrok” vízzel fröcskölnek szembe a gyanútlan turistát), órségváltást a királyi várnál, az első svéd uralkodó hadihajóját, mely századokig pihent a tenger alatt, a Wasa-t. De egy várost igazán akkor lehet megismerni, ha a céltalan csavargások alatt legrejtettebb titkait is van módod kilesni. A múzeumőrrel beszélgetni, aki Proust-ot olvastott, Agnetha-val ücsörögni a Miklós-templomban, és az öreg halaskóval alkudozni, hogy két koronával olcsóbban adja a rákot. De az idő, persze, mindig kevés és egy reggel össze kellett pakolni a hátizsákot.

Két nap múlva megérkeztem Dániába.

Bonyodalmak Hamlet körül

Helsingör tipikus dán kisváros, ahol természetesen minden kocsmá, üzlet, utca Hamletről van elnevezve. A vár a tizenhetedik században épült, így már nem sok köze van a dán királyfihoz. A bejáratnál osztogatott prospektusokból a gyanútlan külföldi megtudja, hogy tényleg ez a Hamlet-kastély, de sem Hamlet, sem Shakespeare nem járt még a környéken sem.

Csöppnyi város

Délután érkeztem Koppenhágába. A dánok, fővárosuk nevét (Kobenhavn) ilyesféleképpen ejtik: „csöppnhavn”. A város olyan kicsi, mint egy parányi ékszer, ami elfér az ember egyik tenyerében. A belvárosban dán szót nem lehet hallani, millió külföldi, feltűnően sok japán és amerikai. A kikötőben színes népviseletbe öltözött lányok árulnak képeslapokat, és az Andersen-álmotda kicsi sellő szobornál van a szerelmek kedvelt randevühelye. Egy kínai étteremben ebédelttem, és tényleg be kellett látnom, hogy ők készítk a világ legfinomabb ételét. Hogy mit ettem, fogalmam sincs, (talán jobb is) de nagyon ízlett.

„Betévedtem” az egyetemre is, még javában tartott az év, (június végel) és meghallgattam egy előadást Burns-ről. Négy napig a menzán ettem, és kollégiumban laktam. Jó volt ezekkel a tőlünk nagyon messze élő, de valahol hasonlórú diákokkal órára, menzára, sörözöbe járni. Hétfő reggel kicsit szomorúan hajóztam Hamburg felé, viszontlátásra, Skandinávia!!

POPRÓCSI ÁRPÁD

4 SZEGEDI Egyetem híreiből

PÁLYADIJAK

A Juhász Gyula Tanárképző Főiskola a magyar napközi otthonok fennállásának 75. évfordulója alkalmából tudományos ülésszakot rendezett. A jubileumra meghirdetett pályázatok eredményhirdetése október 8-án volt a főiskola dísztermében. A díjakat dr. Sódar Mihály, a Csongrád megyei Tanács Művelődésügyi Osztály vezetőhelyettese és Forgó Pál a Szeged megyei Városi Tanács V. B. Művelődésügyi Osztály vezetője adta át. A Csongrád megyéből és Szegedről beérkezett 28 pályamunka nyertesek között szerepelt a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola I. sz. Gyakorló Iskolájában tanító dr. Andó Mihályné nevelő, aki a TIT különdíját kapta, Hegedűs Andrásné napköziotthonos vezető Szeged város második díját kapta, Cs. Pataj Mihályné nevelő jutalomban részesült.

SZOVJET VENDÉG

A Demokratikus Jogászok Nemzetközi Szövetségének alelnöke, Igor I. Karpec professzor vezetésével szovjet jogász-küldetés érkezett Szegedre. Október 8-án a JATE Állam- és Jogtudományi Karára is ellátogattak a vendégek, ahol a szovjet professzor előadást tartott A büntetőjogi büntetés címmel.

ÚJ ISKOLA

Új épülettel bővült a József Attila Tudományegyetem gyakorló általános iskolája ebben a tanévben. A 12 tanterem — decemberre már tornacsarnokkal is kiegészülő — új iskolaépület közel 23 millió forintos beruházzal építették. Fontosabb műszaki mutatói: beépített alapterület: 471 m², beépített légtér: 8147 m³, fűtött légtér: 6670 m³, világított alapterület 2000 m². Az épülő tornacsarnok hossza 35,4 méter, szélessége 24,2 méter, alapterülete 857 m², a beépített légtér 8379 m³. A játéktér 15 méter x 28,5 méter, a lelátón 382 ülőhely és 58 állóhely lesz.

VÉRADÁS

Október 2-án az egyetem KISZ-klubjában a JATE 193 hallgatója adott vért. Az önkéntes véradók — többségükben az Irinyi Kollégium lakói — összesen 52,820 liter vért adtak.

JUBILEUMI LÁTOGATÁS

A Szovjet Tudományos Akadémia meghívására október közepén Moszkvába utazott dr. Szókefalvi-Nagy Béla akadémikus s résztvevő a szovjet akadémia 250 éves fennállása alkalmából rendezett jubileumi tudományos ülésszakon.